

Bilag II.

Indberetning til Indenrigsministeriet fra Udvalget angaaende
Tilvejebringelse af dansk Arbejdskraft til Landbruget.

Udvalget er i Henhold til Indenrigsministeriets Skrivelse af 7. April 1915 nedsat for at overveje Spørgsmaalet om Tilvejebringelse af dansk Arbejdskraft til Landbruget. Det skal efter den nævnte Skrivelse navnlig være Udvalgets Opgave gennem Forhandling med Repræsentanter for Arbejdere og Landbrugere eller Organisationer af disse, særlig i de stærkt roedyrkende Egne, at tilvejebringe en Ordning, hvorved danske Arbejdere kan afløse fremmed Arbejdskraft i Landbruget. Det forudsattes, at Udvalget i første Række vilde tage Sigte paa allerede i Foraaret 1915 — i hvert Fald forsøgsvis — at faa arbejdsledige Personer anbragte ved Roearbejde. Det blev derhos i Ministeriets fornævnte Skrivelse anført, at Udvalget under sine Overvejelser kunde inddrage Spørgsmaal saavel om Udarbejdelse af Normalkontrakter for Udførelse af Landbrugsarbejde, særlig Roe- og Høstarbejde, som om, hvad der eventuelt maatte tiltrænges med Hensyn til Tilvejebringelse af Boliger for Arbejdere, der i Sommertiden søger Beskæftigelse ved Landbrugsarbejde.

I Overensstemmelse hermed blev der, efter at en almindelig Drøftelse af Sagen i nogle Møder havde fundet Sted, i et Møde den 20. April 1915 nedsat tre Underudvalg, hvoraf et Underudvalg fik til Opgave at skaffe Forbindelse mellem Roedyrkerne og de Arbejdere paa Lolland-Falster, som efter de for Udvalget foreliggende Oplysninger var villige til at overtage Roearbejde; et andet Underudvalg fik en tilsvarende Opgave for det øvrige Land, specielt for Sjælland, medens det tredje Underudvalgs Opgave var ved Forhandling med Arbejdsløshedskasserne at fremskaffe eventuelt manglende Arbejdskraft.

Paa Foranledning af det for Lolland-Falster nedsatte Underudvalg blev der hos samtlige Sogneraadformænd i Maribo Amt fremlagt Lister (af hvilke et Eksemplar vedlægges), hvorpaa saavel Arbejdere, der vilde overtage Roearbejde, som Landbrugere, der manglede Arbejdskraft, kunde indtegne sig. Efter at Listerne var inddragne, blev de bearbejdet af Arbejdsanvisningskontoret i Nakskov. Det viste sig herefter, at der i Maribo Amts 1ste Valgkreds (Nakskov-Kredsen) havde meldt sig 31 Arbejdsgivere, der ønskede 563 Tdr. Land Roerpasset. Da der i sidste Øjeblik kom polsk Arbejdskraft, og nogle af Arbejdsgiverne selv havde forskaffet sig dansk Arbejdskraft, reduceredes ovennævnte Antal sluttelig til 4 Arbejdsgivere med 34 Tdr. Land, hvortil havde meldt sig 116 Arbejdere med 338 Tdr. Land. Der var saaledes i denne Kreds ca. 100 Arbejdere, der forgæves tilbød at passé 300 Tdr. Land Roer.

Det bemærkes, at saavel her som i de følgende Kredse er Talen om bosiddende Familieforsørgere, som vanskeligt kan tage Arbejde flere Mil fra deres Bopæl.

I Maribo Amts 2den Valgkreds (Maribo-Kredsen) var der — efter at den omtalte Reduktion havde fundet Sted — 9 Arbejdsgivere, som havde tegnet sig for 151 Tdr. Land. Hertil havde kun meldt sig 5 Arbejdere — ud over det betydelige Antal, som direkte havde sluttet Akkord med Arbejdsgivere. Her truede det saaledes med at blive Vanskeligheder, men ved nogle Møder, som Underudvalget holdt med Arbejderne, lykkedes det at tilvejebringe en Del dansk Arbejdskraft paa Egnen, saa der kun blev Vanskeligheder paa en større Gaard i Rødby-Egnen. Underudvalget henvendte sig saa til „De danske Sukkerfabrikker“s Gaard „Saunsøgaard“ ved Nakskov og henstillede til denne at udlaae sine Polakker nogle Dage til den nævnte Gaard og tage nogle af de i Nakskov-Egnen værende ledige Arbejdere i Stedet, hvilket Sukkerfabrikkerne imidlertid ikke mente at kunne indgaa paa. Derimod lykkedes det — til Dels ved, at enkelte Landbrugere efter Underudvalgets Henstilling velvilligst gik ind paa en Omflytning af fremmede Arbejdere — at skaffe den fornødne polske Arbejdskraft til Raadighed, og man kom saaledes over Lugningen paa en for Roedyrkerne tilfredsstillende Maade ogsaa paa den Gaard, som var stedt i Vanskelighed. Ved Optagningen i Efteraaret skaffede Arbejdsanvisningskontoret tilstrækkelig Arbejdskraft, saaledes at denne ogsaa tilendbragtes uden Vanskelighed.

I Maribo Amts 3die Valgkreds (Sakskøbing-Kredsen) tegnede sig oprindeligt 52 Arbejdsgivere med 510 Tdr. Land, hvilket dog hurtigt reduceredes til 41 Arbejds-